

Titel: Fortsat diskussion med Stenius, [glossematik] 024-0060

Citation: "Fortsat diskussion med Stenius, [glossematik] 024-0060", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds:
https://tekster.kb.dk/text/lh-texts-kapsel_024-shoot-workidNKS-2757_0000_024_glossematik_0060.pdf (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

28.IHJT. 1952 (DideriøJissen)

Fortsat diskussion me« Stenius. Tallene henviser til numrene i Stenius's afsluttende replik i NSU-refe- ljsiåste sætning; da tilordningen mellem tegn eg "indstillin^er* er' een—een tyd i g på lignende måde asm Ted lanékortets signaturer,! 'erstår jeg

ikke,hvorfor der ikke er isomorfi. Jeg Til altså være taknemmelig »Ter ,hvorfor dette ikke må kaldes isomorfi, (2) hvor-

{1} at »lire »plyst am dan man if. 2St. Isør benævne dette ferheld (»em set fra et lingvistisk

roere anvendeligt end et ovontu-

syfespunkt synes at være mmxKXSLåaiXXSLttxMå. elt strengere i s om orfibegrefe). 2} Per syne3 her at være en væsentlig ueninghed nel.lesi nvad 3t. eg ll) (nærmest efter Tranekiær) fers tår ved "fænenologiisk*. li. St, synes dette at være en slags degrees-

analyse,der tilmed er knyt eet til sproglige betegnelser ("1 b©*reppet egenskab inneligger,att en egenskab ar en e»enskab hos någonting.anaat"). I så fald vil det sandsynligvis vare muligt at karakt er.i aere *sf illnaaeli i. ellen f åremål »oh egenskab f e»omejlle,,is'k,,,men så j^x\$MXå&&skj'CJtMXA.%£xkxj&XNK. dahtadbiykk,«dirjdwsmlil foreligger der så vidt jeg kan se én petit i a princip-il idet det sproglige udtryk implicit indgår i de fortolkede data'," FB tænker på en inddeling af ver oplereleererde der alene xan baseres på adfærd eg/eller farskels/liiieds-op tøv elser i let oplevede. PD's tesis gik* ud på,at "forskellige efoenskaBsklasser" (aom farve,form, atøxu elae,skønhed,værdi sav.) ikke i fænenologisk henseende xunne 3ammenerdue3 i een klas .:e, kaldet "egensk&fcer*,uden ved hjælp af sproget (jeg har således ikke nægtet at forskel len mellem genstand og egenskab

når disse eller eet af dem,fx. gens tand,betragtes som givet,kan kar&kteri- seres fænenologisk).

principielt Det indses ikke,hvorfor man ikke/ligeså godt som at bruge farne til

inddelingsgru@d for genstande kan gøre omvendt og dele den del af neveråen der er rød i postkass

e«gtige,æbleagtige,Ti*agtige og aftenkimmel- &.t i ge etc. l»xx*y**axik*kxa:

£xijKX¥xx.aaitxsJjcxjytxkJtxaxgxjiutdxjai&lsijtixxuajikax-

KyRspMid£tocajtxxaa;&.c:dKJu.algkxxdxs««*x*.kkxxJcxaEkxixxjutxitpjticXKj£«xxJCKXJl*Jixxx

Udgangspunktet må være at vi kan opfatte to emner som ene i een henseende (fx.

farve,lugt,smag,f@rm,vægt,størrelse,nærhed,værdi osv.) ©*

t & x em—

som fe mk—

2

PE:St 28/11 52 skellige i en and#« af disse henseender,fx. trekantet rødt og trekantet terønt. Har man nu en tavle fuld af

røde,grønne gule trekanter,eller store små eg mellemstore trekanter er det naturligt at opfatte trekanterne genstande,farve og størrelse som egenskaber,men er der andet ena en «pr#fc- lig tradition i vejen for på samme måde at opfatte farmen som »genskab o* farven som genstand hvis vi har en tavle fuld af runne,trekantede,firxan- tede,lineare og punkterede #rødter"??

som

Hvis '♦genstande* skal opretholdes som en rent fænenologisk kategori (hvad jeg ikke er sikker på de kan}-,må det da være ug fra t© betragtninger do der sprogligt bonævnes (a) at visse oplevelses indhold (soia fx./'farve* @g '•ud s trækning") er "fus— (b) at vor oplevelsesverdon in-

i

o er et i hinanden* (se Hua se ri; Log. Tinters deholder utallige emner,dér »ploves som (individuet siler generelt)

• / 9

" samme Emne*,men hvor form,farve,placering,interesse osv. hver for si. kan variere. Eet syne« dog at være ret vilkårligt hvordan man skal af green* ms dette område,så længe ikke sprogligt formede begreber tages med i de— tragtning. På. anal eg måde må jeg indtil vider# erklær# det for ikke-indlysende at der er en fænenologisk, af sproglig formn in*, prinoipeielt uafhængig eksklusiv forskel me lem egenskab #g relation.

Er de "egenskaber" der be— tegnes med ordene "gift", "ugift", "høj.", "dyr" ikke (fra et andet synspunkt relationer (der så vidt man kun kan have disse egenskaber i forhold til til noget andet)? Ja er ikke selve forholdet mellem genstand og egenskab en relation? For mig er disse kategorier alle relative, participative »g i al fald til del« bundne til et givet sprogs kategorier.

3.) Her er der øjensynlig et vigtigt punkt som jeg ikke tidligere har opfattet (St.'s indledningsforedrag har jeg ikke endnu set ms. Man har naturligvis ret til at definere isomorfi på denne måde (11), og det er klart at det D'ske kunstsprog herefter ikke er en isomorf afbildning af virkeligheden. Men de c forekommer mig tvivlsomt om en sådan opfattelse af isomorfibegrebet er hensigtsmæssigt når vi skal undersøge på hvilken måde sproget afbilder virkeligheden.

til). iUsiu

— 1 ^ Pi

. fi

~t 1

~ 0

3 -i

J -u!\

n un t

o ^ t n

3

PDs St 28/11 1952 3\$. ridt jeg forstår, skulle et aad&nt skriftsprog arte »i«, på fi HUS skulle betegne et stort hus, hue et lille hus. Et rsdt hus skulle

måde

fé,»

skrives med røde bogstaver, et hvidt med hvide (eller omvendt, jf. farvefoto skulle betyde 'hatten sidder på mandens hove')

graflets negativ). Hat Mand •manden sidder på hatten* (eller omvendt, alt efter »dgkeå*). Man

Mand Hat kunne naturligvis også lade farve betyde størrelse niinn (og omvendt), bundet men man ville være/ det begrænsede antal af egenskabsområder

»g relationsforaier

som knytter

sig til den benyttede todimensionale skrift (der fx. kunne »sre« duftende) Tanken har altså først og fremmest betydning der- at vise, hvoraan »pro- gets fremstillingsfunktion#« ikke er. Men er der da en sådan isomorfi veu St.'s andet eksemplers landkortet. I geografiske "gens tande" »em ager, la* lavland, bjerge, dyrer ikke her gengivet ved "egenskaber", nemlig blå, grøn, brun, r<Jd farve*?' Eller er disse farver nu pludselig blevet "genstande" der symboliserer genstande? (i så fald tyder det på at kategorierne gen* »tand @fe egenskab ikke har den eksklusive karakter som ellers hævdede af St.). Viser eks, ikke med tydelighed at bes- emte sensoriske stimuli snart kan opleves som egenskaber, snart som gens tande? (fælles for alle farveoplevelser er jo fundt-ringssammenhængen ml. farve @g udstrækning). St.'a analyse af Dts kunstsprog kan je* i ke forstås da både green og red, big og little, av^eet og ugly har den egenskab at stå til hjere for kan isomorfi vel ikke "upprSttas på based av en språkliga foremålet grass till foremålet

grass, house eller girl av tillorbnin* det

grås och den språkliga egenskaben "att stå till vanster om ©rast Arcen" (lapsus for: Till hoger

m grass"?) till egenskapen gxsuus gro«. Denne egenskab hos den sproglige genstand er jo fælles for alle prædikater o*

kan derfor kun symbolisere genstandsegenskab'»-relationen, ikke den speci- fikke egenskab "farve" eHer den »pebifikke farve "grsn". - Derimod er je* ganske indforstået med "Peter, Peter" sproget, som en teoretisk

mulighed, blot ser jeg ikke at det er heldigt at sige, at det er en "egenskab" genstand ved den sproglige
ngnnnicKh Peter „at der står en genstand mage til vea si- den af. Isomorfi en ville være klorere hvis det
betegeneue to drenge ved

4

PDi St.28/11 52 nar« Peter (©*, eventuelt at de sted ved »ide« af hinanden). M.h.to pkt. 3.sidste ©fk.
(s.5'nederst) er jeg enig med St. i at ikke & aile træk i det sproglig© “@ili©den er relevante,®«, »gså eeri at
fristet til at hypestasere træk i f#r#iliedet ud fra irrelevante træ*. Ken min ©pfattelse går rigtignok ud på,at
den (uæ%te)relati»n *®m hyp«©ta den gen©tans- sere© ud fra subjekt-prædikatsf ormen net ep er dak
e^easkaksJuegxiEiirelatien ©em if. St. er et fænomen@lagisk givet ferheld, 4. Heri ser jeg intet nyt eller
interessant. 5.Dette ferudsætter at vi på ferhånd veed hvad der er *ensfcande eg hvad der er
egenskader.Hår man (med PD) benægter dette kan et »pr®*, i*k* være l . således konstrueret.

/

man

Det vil næppe være hensigtsmæssigt at fortsætte diskuseientn fsr man er kexuue-t til forståelse på disse
punkter.

g8.n»v. 1*52

Paul Didtrichsen.

W 1